

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 304/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 106/2019 a jeho príkazu č. k. 3 T 106/2019 z 19. mája 2022 a uzneseníu Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 Tos 36/2022 z 25. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia jeho základných práv podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom, príkazom a uznesením všeobecných súdov uvedených v záhlaví tohto uznesenia. Ďalej v ústavnej sťažnosti ústavnému súdu navrhuje, aby označený príkaz a uznesenie zrušil a priznal mu tiež primerané finančné zadost'učinenie v celkovej sume 200 000 eur. Takisto ústavný súd žiada o ustanovenie právneho zástupcu pre jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené trestné stíhanie pre trestný čin nebezpečného prenasledovania, ktoré sa aktuálne nachádza v štádiu súdneho konania vedeného pred Okresným súdom Rožňava (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 3 T 106/2019. Okresný súd vydal v rámci vedeného trestného konania uznesenie č. k. 3 T 106/2019

z 22. marca 2022, ktorým pribral do konania špecifikovanú znaleckú organizáciu na účel vyšetrovania duševného stavu sťažovateľa a podania znaleckého posudku. Sťažnosť, ktorú sťažovateľ proti uvedenému rozhodnutiu okresného súdu podal, bola zamietnutá uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Tos 36/2022 z 25. apríla 2022 (ďalej len „namietané uznesenie“). Okresný súd následne vydal príkaz č. k. 3 T 106/2019 z 19. mája 2022 (ďalej len „namietaný príkaz“), ktorým nariadil vyšetrovanie duševného stavu sťažovateľa.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti predkladá obsiahlu argumentáciu, miestami nesúrodú, v ktorej vysvetľuje, že v predmetnom trestnom konaní bol v minulosti ešte v predsúdnom konaní pribratý na účel vyšetrovania jeho duševného stavu znalec, ktorý podal písomný znalecký posudok. Vzhľadom na skutočnosť, že v priebehu súdnej etapy trestného konania tento znalec zomrel, nebolo ho teda možné vypočúť na hlavnom pojednávaní a okresný súd sa neuspokojil iba s prečítaním znaleckého posudku, rozhodol okresný súd na účel vyšetrovania duševného stavu sťažovateľa a vypracovania nového znaleckého posudku o pribratí špecifikovanej znaleckej organizácie. Sťažovateľ s takýmto postupom nesúhlasí, hodnotí ho ako neefektívny, keďže ho považuje za zbytočné opakovanie dokazovania z predsúdneho konania. Domnieva sa, že zo strany konajúceho súdu ide o účelový a nezákonný postup, keďže podľa názoru sťažovateľa predchádzajúci znalecký posudok je pre zákonného sudcu nevyhovujúci, keďže nepotvrdil u neho duševnú poruchu. Vo všeobecnosti spochybňuje celkový postup vykonávaného dokazovania, tvrdí, že skoro všetci svedkovia na hlavnom pojednávaní konanom 2. decembra 2020 klamali, okresný súd neprečítal relevantné SMS správy, výpoveď svedkyne poškodenej kvalifikuje ako krivú výpoveď, ktorej pravdivosť bola podľa jeho názoru spochybnená výsluchom inej svedkyne. Namietané uznesenie a príkaz považuje za nezákonné a je toho názoru, že ich zrušenie ústavným súdom prispeje k *„zastaveniu nezákonného trestného stíhania na objednávku tretích osôb“*.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Z obsahu argumentácie ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že sťažovateľ porušenie svojich označených práv vidí v postupe okresného súdu pri obstarávaní dôkazov a v spôsobe ich vykonávania a v podstate aj v samotnom vedení trestného stíhania voči jeho osobe, keďže sa považuje za nevinného.

5. Pokiaľ ide o časť ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti celkovému postupu okresného súdu v predmetnom trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi, ústavný súd pripomína, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016). Právo na spravodlivé súdne konanie

je „výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie bude ako celok spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, III. ÚS 421/2016). Inými slovami, predmetnú námietku bude možné uplatniť až proti právoplatnému meritórnemu rozhodnutiu vo veci sťažovateľa.

6. Pokiaľ ide o namietaný príkaz okresného súdu a namietané uznesenie krajského súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 386/2019, II. ÚS 124/2021, II. ÚS 428/2021, II. ÚS 257/2021).

7. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci.

8. Ústavný súd poukazuje na § 306 a nasledujúce Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to odkazuje v konkrétnosti na ustanovenia § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému

rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa ods. 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte poukazuje ústavný súd aj na § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

9. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku citovaných v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že platná právna úprava trestného konania sťažovateľovi umožňuje v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku – odvolania a dovolania, kde je odvolací súd, prípadne dovolací súd oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľa o prípadnej nezákonnosti namietaného príkazu a namietaného uznesenia a s ním súvisiaceho postupu pri vyšetrení duševného stavu sťažovateľa.

10. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ má aktuálne v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie všeobecným súdom oprávneným konať o jeho prípadnom odvolaní či dovolaní. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc iných orgánov verejnej moci. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

11. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietol.

12. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom poukazuje ústavný súd na obsah § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého možno ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov

nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (pozri napr. III. ÚS 265/2014). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Vzhľadom na výsledok posúdenia ústavnej sťažnosti ústavným súdom, tak ako to je uvedené v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia, je evidentné, že v prípade sťažovateľa ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd žiadosti sťažovateľa v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhoviel.

13. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu